

Mijpaalarrest

Phon van den Biesen kijkt terug op De Nieuwe Meer

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

foto: Chris van Houtts

Martijn Maathuis
redactielid

‘Ik zat in die tijd in een advocatenkollektief. Wij kwamen in spijkerbroek in plaats van pak naar kantoor. Ik had een activistenpraktijk, trad veel op voor krakers, buurtorganisaties en zo. Bij het opruimen van mijn spullen kwam ik laatst het dossier tegen, de leuke zaken bewaar ik namelijk.’

De gemeente Amsterdam baggerde begin jaren tachtig de grachten uit en stortte die troep in De Nieuwe Meer, een oude veenaafgraving bij het Amsterdamse bos. Mensen uit de kraakbeweging hadden dat gebied ontdekt, een stuk niemandsland waar de ME oefende en waar werd gemotorcrosst. Er was bijzondere natuur op de oevers: wilde orchideeën en zeldzame vogels, maar het water was dood, er zwom geen vis. De krakers lieten het baggerslib analyseren. Het bleek vol te zitten met kankerverwekkende teer. Aan Van den Biesen de vraag of daar juridisch iets aan te doen was.

De gemeente bleek geen vergunning te hebben, dus een verbod in kortgeding lag voor de hand. Namens de verenigingen Milieudefensie, Contact Milieubescherming Noord-Holland en De Oeverlanden Blijven ging Van den Biesen dagvaarden. ‘De rechtszaal zat

vol met activisten, mensen met span-
doeken, een hoop gedoe. Dat soort kort-
gedingen voerde ik in die tijd geregeld,
de Amsterdamse rechtbank stelde zijn
deuren open voor iedereen.’ De ontvan-
kelijkheid was helemaal geen issue, de
advocaat van de gemeente was het er
helemaal mee eens dat ook milieuorga-
nisaties toegang tot de civiele rechter
behoorden te hebben. De dagvaarding
vermeldde slechts dat het statutaire
doel van die verenigingen de bescher-
ming van het milieu en De Nieuwe Meer
was en dat dit belang werd aangetast.
De President wees de vordering af, niet
vanwege ontvankelijkheidsproblemen,
maar omdat gewacht zou moeten wor-
den op de vergunning waar de gemeen-
te alsnog aan werkte.

‘In hoger beroep hielden de raadsheren
hun kaken tijdens de behandeling stijf
op elkaar. Zij stelden geen enkele vraag,
niemand had het over een mogelijk
ontvankelijkheidsprobleem, maar het
hof was in die tijd wel een verschrik-
kelijk conservatief bolwerk.’ Het werd
een superkort arrest dat draaide om een
kwestie die in het geheel niet besproken
was: de verenigingen werden niet-
ontvankelijk verklaard, want – zo vond
het hof – ze hadden geen concreet, eigen
belang bij hun vordering.

De milieuverenigingen wilden graag
in cassatie. Zij hadden er veel belang
bij om ook in vergelijkbare kwesties
te kunnen procederen. De A-G was het

‘De raadsheren hielden hun kaken stijf op elkaar, stelden geen enkele vraag, niemand had het over een mogelijk ontvankelijkheidsprobleem’

Kern van De Nieuwe Meer

De enkele doelomschrijving van een rechts-
persoon maakt deze nog niet bevoegd om
ter zake van de aantasting van de belangen,
die hij krachtens die omschrijving behartigt,
een vordering bij de burgerlijke rechter in te
stellen, maar uitzonderingen zijn denkbaar.
In dezen doet een uitzondering zich voor
omdat de belangen zich lenen voor bunde-
ling en dergelijke rechtspersonen in verwante
administratiefrechtelijke procedures ook
ontvankelijk zijn.

Hoge Raad 17 juni 1986, RvdW 1986, 135.

volledig eens met Van den Biesen en de
Hoge Raad vernietigde: de verenigingen
werden alsnog ontvankelijk verklaard.
‘Zo’n voltrefter is leuk, dubbel leuk
omdat de Hoge Raad het hof zo op zijn
nummer zette, eindelijk gerechtigheid.’
Het arrest zette voor belangenorgani-
saties wier statutaire doelen werden
bedreigd de deur open naar de civiele
rechter, een deur die voordien gesloten
was. Later werd het gecodificeerd in art.
3:305a BW.

Van den Biesen komt nog altijd bij De
Nieuwe Meer. ‘Het is een beschermd
natuurgebied, er is een pontje waarmee
je je kunt laten overzetten en er grazen
Hooglanders. De orchideeën groeien er
nog steeds.’ Ook werkt hij nog steeds
voor de milieubeweging. Maar nu in
pak.